

Als geboren en getogen Horinees kijk ik al mijn hele leven aan tegen het beeld van JP Coen. Het behoort tot het straatmeubilair en het imposante beeld heeft nimmer associaties bij me opgewekt van verering. Een aantal jaren geleden is besloten om een opschrift op de sokkel te plaatsen waarop werd vermeld dat JP Coen niet alleen een krachtadig en visionair bestuurder was van het gigantische handelsimperium van de VOC (met vele duizenden werknemers en honderden schepen in de vloot), maar ook bekritiseerd vanwege diens gewelddadige optreden in Indië, waarbij duizenden Bandanezen het leven lieten of werden gedeporteerd.

Een ontstellende schandvlek op het blazoen van de man, waarbij overigens de beoordeling over zijn handelen niet kan worden gemaakt volgens de huidige maatstaven. In die tijd van moordpartijen, waarbij onthoofdingen, vierendelen, ophangingen en martelingen niet werden geschuwd door de Engelsen, Portugezen en Spanjaarden gold 'oog om oog, tand om tand' als maatstaf. Veelal ging die handel gepaard met bruto geweld, ook door de Nederlanders die daar uiteindelijk belandden. Dat leidde tot een enorme machtsstrijd. Daar hadden de onschuldige Bandanezen uiteraard niets mee van doen, ook al hadden ook zij onderlinge conflicten die weinig subtiel werden aangepakt. De Bandanezen wensten slechts een goeie prijs te ontvangen voor hun specerijen en ondergingen een opgelegd monopolie door de VOC dan ook als onrechtvaardig. JP Coen heeft buitensporig veel verdriet veroorzaakt onder de bevolking, hetgeen niet genoeg benadrukt kan worden. De bewindvoerders van de VOC achtten het dan ook gepast om hem te manen tot meer terughoudendheid. Ietwat hypocriet kunnen we die stellingname wel noemen, daar JP Coen de opdracht had om allen die het handelsmonopolie bedreigden uit te schakelen. Hij ging daarbij naar mijn overtuiging op schandalige wijze veel te ver.

In een Hoornse facebookgroep met twaalfduizend leden komt met enige regelmaat het onderwerp JP Coen ter sprake. Daarbij is het overduidelijk dat een absolute meerderheid der inwoners ervoor pleit om het beeld te laten staan op de huidige locatie en dat de sokkeltekst meer dan voldoende informatie verstrekt over diens handelen. Eenzelfde resultaat kwam voort uit een door de gezaghebbende historische vereniging Oud Hoorn gehouden enquête. Maar liefst 75% wenst JP Coen in z'n huidige vorm te blijven zien op de Roode Steen. Die mening deel ik. Net als historicus Maarten van Rossem, die destijds een zitting over JP Coen heeft voorgezeten in het Westfries Museum.

Ook is mij gevraagd nader in te gaan op de vraag wat ik vind van het slavernijverleden van Hoorn en of er meer onderzoek zou moeten komen. Mijn antwoord daarop is dat er meer dan voldoende bekend is, dat het rapport dat onlangs is uitgebracht een zinloze exercitie was dat niets nieuws heeft opgeleverd en dat we daar dus nu echt een streep onder kunnen zetten. De doodoener 'we hebben belangrijker dingen te doen' wil ik graag nog eens van stal halen. Bijvoorbeeld de toestanden rond arbeidsmigranten, de moderne slaven.

De vraag of het slavernijverleden nog doorwerkt in de Hoornse samenleving van vandaag en of daar meer aandacht voor zou moeten komen kan ik ook al ontkennend beantwoorden. Het is hier in Hoorn totaal geen item, de bevolking is de bezoeken van protestgroepen meer dan zat en kennis en achtergronden over het slavernijverleden is in meer dan voldoende mate te consumeren op bescheiden afstand, te weten in Amsterdam, waar in een compleet nieuw nationaal slavernijmuseum ook alles te vinden zal zijn over JP Coen, diens handelen en over de VOC. Alle schoolkinderen kunnen minstens 1 keer naar het museum toe. En voor wat betreft het maken van excuses: die zijn al landelijk gemaakt door de minister president. Voor Hoorn gold dat het toenmalige stadsbestuur een dictatuur was van ongekozen rovers. Ze waren regent, rechter en beul. De huidige stadsbestuurders zijn geen rechtsopvolgers van 17e-eeuwse misdadigers.

Wally